

“ÖNCÜ İKTİBAS”

Gündemle Yüz Yüze – Gazete Yazıları Seçkisi - Yıl: 5 Sayı: 19

Hoş Geldin Yâ Şehr-i Ramazan

ÜSTAT VE RAMAZAN

Üstat Necip Fazıl Kısakürek, Ramazan ayında zindanda geçirdiği günlerden birinde kendisi üzerinde tesiri oldukça derin olan bir anısını şöyle aktarır: “Ramazandı. Oruçluydum. Tanıdığım bir tüccar iftar yemeğimi her gün evinden, hususi otomobiliyle gönderirdi. Ben de hapishane kapısının yanındaki tel örgüde yemeğimi beklerdim.

Köşe Yazıları

İHH Ekipleri Yollarda

Devamı Sayfa 2’de...

Ramazan Medeniyeti: Orucun Benzersizliği

Devamı Sayfa 3’te...

İyi Bir Ramazan İçin Peygamberimizden (S.A.S.) On Tavsiye

Devamı Sayfa 4’te...

Oruç Coğrafyası

Devamı Sayfa 5’te...

Peygamber Bedduasına Muhafaz Olmalı!

Devamı Sayfa 6’da...

Tekne Orucu

Devamı Sayfa 7’de...

İstiğna ve Tuğyana Karşı Oruç, Kadim Bir Muallim

Devamı Sayfa 8’de...

Herkesin deliğine çekildiği o saatlerde bana izin verilerdi.

Yine böyle beklerken bir gün ihtiyar bir adam tel örgüye sokuldu. Üstü başı dökülen, amele kılıklı bir ihtiyar... Beni asla tanımadan: “Oğlum, içeride bir Necip Fazıl varmış! Şu karpuzu ona hediye getirdim. Allah rızası için götürüp verir misin?” dedi. Gözlerim, hücum eden yaşlardan yangın içinde: “Ver, baba, hemen götürüyem! Dedim ve aldım. İşte, hasbi, her türlü nefis oyunundan uzak, Allah için verilen hediye... Bu meçhul Müslüman’dan tüten edayı ömrümce unutamam... Keşke o karpuzu kesmeseydim; hep ona bakıp düşünseydim, İslam ahlakımı fikretseydim, ağlasaydım, ağlasaydım...

Namaz camiden çıkınca,
Hac Mekke’den dönünce,
Ramazan oruç bitince başlar...

Başıboşlar, züppeler, Batı hayranları, “devrimbaz”lar, körü körüne inkârcılar hürriyet için hürriyetçiler.

Günübirlik, gayesiz yaşayış hünerinde usta, en aşağısı nebat ve en yükseği hayvan hayatı süren bir sınıftır ki, şehirleri onlar doldurur...

Yalnız Ramazan ve Kurban Bayramlarında ve musalla taşında Müslümandırlar.

Ramazan günü açıkça ve iftihar edercesine sigaralarını tütüren her vasıf dışı insanlara, saffet ve hassasiyetle hitap etmek istiyorum: - Günahınızı niçin Allah’la aranızda bırakmıyor ve sanki onun reklamını yaparcasına, zedelediğiniz Allah hakkına kul hakkını da ekliyorsunuz? Eskiden Ermeni’si, Rum’u, Yahudi’si kul hakkına tecavüz etmemek için ramazanlarda Müslümanların karşısında oruca aykırı bir harekette bulunmazlardı. Düşünün, sizin derekeniz ne olmalı!

Karagöz seyri değil, gözyaşı dökme ayı; ‘Bilinmezi bilirlir, bilseler ağlamayı...

Ramazan, o mübarek aydır ki, onda cennet kapıları açılır ve cehennem kapıları kapatılır. Şeytanlar zincire vurulur ve bir nida edici şöyle bağırır: "Ey iyilik isteyen: elini aç! Ve kötülük dileyen; elini çek!"

Ey şehri ramazan geldin de gidiyorsun öyle mi?..

Seni tutmayanlar, sana tutunamayanlar düşünsün sonunu!

Ninem diyor ki; Tüm günahlardan imsak et ki, cennette iftar edebilesin.

Halime GÜRBÜZ / Türkiye / 18.04.2021

İHH EKİPLERİ YOLLARDA

İHH İnsani Yardım Vakfı'nın internet sitesinde, dünyanın dört bir yanındaki yardım faaliyetlerine katılan gönüllülerin hatıraları naklediliyor.

Birbirinden bereketli infak seferlerimin birbirinden güzel hikâyeleri.

Okudum, içim açıldı.

Sümeyye Bayram, 2019'da Etiyopya'ya gitmiş.

“Uzun kara yolculukları yorucu olsa da ulaştığımız her yerde sevinçle karşılandık. Hayatımda hiç bu kadar sıcak ve samimi karşılanmadım, diyebilirim. Ümmet olmayı hissettim” diye anlatıyor.

İHH'nın geçen yıllarda -geçimlerini sağlayabilmeleri için- süt ineği verdiği yetim ailelerinden birine uğrayıp Türkiye'den selam getirdiğini söyleyince, anne müthiş bir sevinç ve içtenlikle sarılmış kendisine; öyle ki, “yıllardır tanışıyormuşuz gibi hissettim” diyor Sümeyye kardeşimiz.

“Bereketin ne olduğunu, iyiliğin paylaştıkça nasıl büyüdüğünü” gözleriyle görmüş orada.

Türkiyeli hayırseverler sayesinde sahip olduğu ineğin yavrularını satarak evlerini tadilattan geçirtmiş ve yeni bir oda ekletmiş dul anne; o odayı, eşini kaybeden bir kadına ve çocuklarına tahsis etmiş; süttten ve buzağılardan elde ettiği kazançla hem kendi yetimlerinin hem de başka bir yetim ailesinin geçimini sağlıyormuş.

“Bir inekle başlayan iyilik bereketlenmiş, iki yetim ailesinin gelir kapısı olmuş” elhamdülillah.

2019 Ramazanını Uzakdoğu'da geçiren Bekir Arslan'ın notlarından:

“Ne onların beni anlayabileceği, ne de benim onları anlayabileceğim ortak bir dil var. Konuşmuyoruz zaten, selamlaşıyor, sarılıyor ve gülümsüyoruz sadece. Ortak dilimiz yok ama binlerce kilometre öteden onlar için geldiğimi biliyorlar. Ben de onların sofrasına buyur edildiğimi biliyorum. Güney Asya'nın azınlıklarından Çam Müslümanlarının yanında, Vietnam'dayım. Diyar köylerden, nehrin karşı kıyılarından duyan geliyor. Akşama büyük davet var. İftar menüsü oldukça sade: pirinç ve yöresel otlardan yapılmış çorba. Dualar ediliyor, ezan okunuyor. Ortak dilimiz yok dedim ama aynı çatının altında aynı dualarla aynı çorbaya kaşık sallıyoruz. Anlaştığımız dil ezan oluyor, soframız iftar, çatımız Ramazan, yurdumuz Dünya. Yolculuk boyunca Türkiye'den sırtlandığımız bağış emanetlerini köy köy dolaşıp sahiplerine ulaştırıyoruz. Kimi zaman bir paket kumanya, kimi zaman da bir kap iftar yemeği. Ramazan birlikte güzelleşiyor, birlikte bereketleniyor.”

İdlib'in Deir Hassan köyündeki mülteci kampı / çadır kent, Ocak 2021.

Eşi Esed rejiminin zindanında olan Fatma ve iki çocuğu (dokuz yaşındaki Hamza ve sekiz yaşındaki Süleyman), yağmur geçiren buz gibi çadırlarına İHH ekibinin eşliğinde veda ediyor.

İliklerine kadar üşüdükleri zifiri karanlık geceler sona erdi artık.

İHH'nın inşa ettiği iki odalı, elektrikli, çatısı akıtmayan briket evlerden (“Yaşam Evleri”) birine taşınıyorlar.

Ahmet Fatih Madanoğlu anlatıyor:

“Çadırdan çıkıp yeni evlerine doğru koşarken Fatma'nın iki oğluna takıldı gözüm. İki de ayaklarına bakarak koşuyordu. Hediye ettiğimiz yeni çizmelerini çok sevmişlerdi. Bir umudun koşusuymuştu bu belki de. Fatma da eşini daha güvenli bir evde bekleyecekti.”

Koronavirüs salgınından mütevellit muazzam mağduriyetler nedeniyle geçen sene Türkiye'ye yoğunlaşan (ama Suriye, Libya, Yemen gibi bazı kriz bölgelerini de ihmal etmeyen) İHH'nın, yurt içinde, yetim aileleri başta olmak üzere ihtiyaç sahibi ailelere 10 milyon TL nakdi yardım, 100 bin kumanya paketi ve 10 bin hijyen kolisi dağıttığını, Ramazan'daki yardım faaliyetlerini de daha ziyade Türkiye'ye hasrettiğini belirtmeden geçmeyelim.

Yine bir Ramazan ayındayız ve İHH ekipleri her zamanki gibi mağdurların, mazlumların imdadına koşuyor, kendilerine emanet edilen zekâtları, fitreleri, sadakaları ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyor.

İHH'nın seferberliğine katılmak için bkz. www.ihh.org.tr

Allah, hayırlarımızı kabul eylesin.

RAMAZAN MEDENİYETİ-1:

ORUCUN BENZERSİZLİĞİ

Bu yıl da Ramazan'ı buruk karşıladık. Pandemi, Ramazan'ımıza da darbe vurdu. Ramazan'ı doyasya yaşayacağımız günlere kavuşmak dileğiyle, diyorum.

Ramazan'ı bir medeniyet olarak düşünüyorum. Bu konuda yıllardır yazıyorum. Ramazan, kişinin bilme, bulma ve olma yolculuklarının gerçeğe dönüştüğü manevî bir iklim. Medeniyet de zihinde, mekânda ve zamanda insan yeşertme ve yetiştirme yolculuğu.

Bu konuları çok yazdım. Orucun benzersizliği, oruç ayı boyunca insan yeşertme yolculuğunun enlemesine ve boylamasına, enfüste ve âfâkta gerçekleşmesine imkân tanıyor. Bu Ramazan bütün Ramazan medeniyeti yazılarımı derli toplu yayınlamak istiyorum.

ALLAH'IN BENZERSİZLİĞİ İLE ORUCUN BENZERSİZLİĞİ

Bütün ibadetlerin her birinin kendine özgü özellikleri, özellikleri vardır. Namaz, kişinin içini onararak dış dünyasını inşa eder. Zekât, kişinin dışını, çevresini onararak iç dünyasını inşa eder.

Orucu anlatmak sanıldığından da zordur. Oruç, bütün ibadetlerin özü ve özeti gibidir; dahası, bütün ibadetlerin özellikleri Ramazan ayı boyunca oruçta özetlenir.

Neresinden bakarsanız bakın, oruç, diğer ibadetlerden pek çok bakımdan ayrılan benzersiz bir ibadettir. Orucun benzersizliği, kolayca geçiştirilecek türden bir özellik değil. Orucun benzersiz olması ile Allah'ın "benzersiz" (misilsiz) olması arasında yakîn, derûnî bir irtibat var.

Şûrâ sûresinin 11. âyet-i celîlesinde Rabbimiz'in benzersizliği, "O'nun benzeri / misli bir şey yoktur" (Leyse kemislihi şey'un) ifadesiyle dile getirilir. Allah'ın eşi, ortağı, benzeri yoktur.

Ramazan orucunun benzersizliği ile Allah'ın benzersizliği arasındaki bu hayatî irtibat, hem "Ramazan" kelimesinde, hem de "oruç / savm, sıyam" kelimesinde kendini gösterir.

"Ramazan", Allah'ın (cc) isimlerinden biridir. Ve Allah'ın "Es-Samed" ism-i şerifiyle aynı anlama gelir: Allah, hiçbir şeye muhtaç değildir. Allah, beslenmekten münezzehtir.

UZAKLAŞARAK YAKLAŞMAK...

Oruç, tek kelimeyle, "tutmak" demektir. Biraz daha deşmek gerekirse, oruç, kişinin kendisini yeme, içme, cinsî münasebet gibi bütün beşerî eylemlerden uzak tutması, tenzih etmesi, dolayısıyla ilâhî mertebelere ulaşması, yakınlaşması anlamına gelir.

Başka bir ifadeyle, oruç, beşerî özellikleri terk etmek, böylelikle ilâhî özelliklerle donanarak Allah'a yaklaşmak ve yükselmek demektir.

Nitekim, oruç âyetinin (Bakara-185) hemen ardından gelen 186. âyette Rabbimiz, oruç ibadetiyle birlikte, oruçlunun Rabbine nasıl yakınlaştığını, bu "yakınlık, yakınlaşma" meselesini şöyle izah eder: Kim beni hatırlarsa (anarsa, zikrederse, çağırırsa), beni hatırlayanın hatırlamasını ânda iştir, ona icabet ederim.

Meallerin handiyse hepsinin, bu anma, zikir, hatırlama ve çağırma fiillerini, "dua" kelimesiyle karşılayarak, âyetin anlamını zedelediklerini müşahede ettim.

Ayette "dua" kelimesi kullanılmıyor oysa. Dua kelimesinden türeyen anma, zikir, hatırlama ve çağrı anlamlarına gelen "da'vet" ve "dâî" kelimeleri kullanılıyor.

Burada zikir ve şükür sözcüklerinin anlamları çerçevesinde Allah Teâlâ, kullarıyla ilişkisine ilişkin bir izahatta bulunuyor: "Kullarımdan sana beni sordukları vakit, (onlara) de ki, ben, kesinlikle onlara yakıным. Beni ananın anmasını (veya zikreden zikretmesini, ya da 'çağırmanın çağırmasını') ânda iştir ve icabet ederim. O hâlde benim davetime uysunlar ve bana inansınlar; umulur ki 'doğru yolu bulurlar' (yürşidûn)".

ÜÇ TÜR ZİKİR, ÜÇ TARZ-I ORUÇ

Burada kastedilen anlam, dua değil, Allah'ın davetine icabet anlamında zikir'dir ve zikrin de üç türünden söz edilebilir: Lisanî zikir, kalbî zikir ve bedenî zikir.

İşte oruçta bu üç zikir de aynı ânda söz konusudur: Bu durum hem orucun benzersizliğini, hem de oruçlunun Allah'a, Allah'ın da oruçluya nasıl yaklaştığını ve yakınlaştığını gözler önüne serer.

Orucun benzersizliği, çok iyi bilinen ama ne anlama geldiği konusunda pek fazla imal-i fikir edilmeyen şu hadîs-i kudsi'de de açıkça dile getirilir: "Oruç, bana aittir ve orucun mükâfâtını ben vereceğim."

"Orucun Allah'a ait olması" ne demek peki? Oruçlunun yeme, içme vesaire gibi beşerî eylemleri terk etmesi, beşerî eylemleri terk etmesi ölçüsünde de ilâhî özelliklere yak/ın/laşması demektir bu.

Başka bir ifadeyle, kişinin nefsiyle, beniyle, arzularıyla, hırslarıyla yüzleşmesi, hesaplaşması, beşerüstü bir düzleme yükselmesi; kendinden geçerek kendine gelmesidir.

Kişinin kendinden geçmesi; nefsinin, nefsanî özelliklerini terk etmesi... açlığı tecrübe ederek, beşerî özelliklerini terk etme ameliyesini tecrübe ederek kendisiyle, eşyayla, diğer insanlarla, varlıklarla yakînen, yani ayne'l-yakîn irtibata geçerek ilme'l-yakîn ve hakka'l-yakîn mertebelerine yalnızca bilfiil değil, bilhâl vâsıl olmasıdır; böylelikle nefsinin terbiye ve tezkiye ederek, arınmış, aşkınlaşmış, eşyayla, bin bir türlü hallere dūçâr olan insanların hâlleriyle bütünleşmiş olarak kendine gelmesi, kemâle ermesidir.

Sonuçta, oruçlu kişi, hele de bihakkın oruç tutan kişi, vücudun / varlığın bütün hâllerini, vicdanı ve vecdi aynı ânda tecrübe eder, bizzat yaşar ve aşkın özelliklerle donanarak adeta yeniden doğar hayata.

Hasılı kelâm, oruç, kişinin kendine gelebilmesi için, öncelikli olarak kendinden geçmesi gerektiğini öğreten benzersiz bir diriliş ve varoluş yolculuğudur. Bu yolculuğu bihakkın yerine getirme cehti gösterenlere ne mutlu!

İYİ BİR RAMAZAN İÇİN

PEYGAMBERİMİZDEN (S.A.S.) ON TAVSİYE

Hayırda yarışacağız:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “İşte bereket ayı olan Ramazan geldi. Artık Allah’ın rahmeti sizi kuşatır. O ayda yeryüzüne bol bol rahmet iner. Günahlar affedilir, dualar kabul olunur. Allah sizin iyilik ve ibadette yarışmanıza bakar da, bununla meleklerine karşı iftihar eder. Öyleyse kulluğunuzla kendinizi Allah’a sevdin. Bu ayda asıl bedbaht olan, Allah’ın rahmetinden nasibini alamayan kimsedir” (et-Tergibve’t-Terhib).

Kimseyle Tartışmayacağız:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Oruç perdedir. Oruçlu kötü söz sarf etmesin, bağırıp çağırmasın. Biri kendisine yakışksız laf edecek veya kavga edecek olursa ‘ben oruçluyum!’ desin (ve ona bulaşmasın)” (Buhari). Efendimizin (s.a.s.) bu talimatı gereği kavgadan, tartışmadan, kinden, stresten, kalp kırmaktan, ahlaksızca konuşmaktan uzak duracağız.

Orucumuzu Yıpratmayacağız:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Nice oruç tutanlar vardır ki, (günahlardan uzak durmadıkları için) onların oruçlarından geriye sadece açlık ve susuzluk kalır. Ve yine nice namaz kılanlar var ki, (namazlarının hakkını veremedikleri için) bu namazlarından onlara sadece yorgunluk kalır” (İbn Mâce). Efendimizin (s.a.s.) bu uyarısı gereği tuttuğumuz oruca, kıldığımız namaza yaraşır bir hayat yaşamaya gayret edeceğiz.

Dilimizi Koruyacağız:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Kim yalan söylemeyi, cahilliği ve cahillikle amel etmeyi (günah işlemeyi) terk etmezse, Allah’ın onun yemesini, içmesini terk etmesine ihtiyacı yoktur” (İbn Mâce). Efendimizin (s.a.s.) bu uyarısı gereği Ramazan’ı büyük bir fırsat bilerek şahsiyetimizi onaracağız. Eksiklerimizi gidereceğiz. Müslüman’a yaraşır bir duruş ve kimlik kazanmaya gayret edeceğiz.

Ramazân’ın Her Dakikasını Değerlendireceğiz:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Oruç tutanın uykusu bile ibadet sayılır, oruçlunun susması bile tespih sayılır. Oruçlunun iyilik ve ibadetlerine kat kat sevap verilir. Duası kabul olunur, günahları affedilerek silinir” (Kenzü’l-Ummal). “Eğer insanlar Ramazan ayının kıymetini, şerefini ve önemini hakkıyla bilmiş olsaydı, bütün bir yılın Ramazan olmasını temenni ederdi” (et-Tergibve’t-Terhib). Efendimizin (s.a.s.) bu müjdesi gereği uykumuz da dâhil her saniyesinin ibadete dönüşme imkânı olan bu ayı en iyi şekilde değerlendirip, gaflete düşmekten ve boş işlerden uzak duracağız.

Ramazân Gecelerini Dizilerle Heba Etmeyeceğiz:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Kim inanarak ve ihlâsla, sevabını yalnız Allah’tan bekleyerek Ramazan orucunu tutar, Ramazan gecelerini de ibadetle (teravih, dua, zikir, Kur’an tilaveti) geçirirse annesinden doğduğu gibi tertemiz olur” (Nesai). Efendimizin (s.a.s.) bu müjdesi gereği Ramazan gecelerini dizilerle, maçlarla, internetle, gezilerle ve kesintisiz uykuyla geçirmekten kaçınacağız.

Günahlarımız İçin İstiğfar Edeceğiz:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Bir kul Ramazan ayına erişir de o aydan günahlarını affettirerek çıkamazsa burnu yerde sürünsün” (Beyhâki). Efendimizin (s.a.s.) bu uyarısı gereği Ramazan’ın gündüz ve gecelerinde tevbe ve istiğfara büyük bir zaman ayırıp, bu ayın sonunda günahları affolunmuş bir kul olmaya gayret edeceğiz.

Allah’ın Zikrini Dilimizden Düşürmeyeceğiz:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Ramazan günlerinde zikirle meşgul olanlara mağfiret edilir, o günlerde Allah’tan dilekte bulunanlar eli boş dönmezler” (Kenzü’l-Ummal). Efendimizin (s.a.s.) bu müjdesi gereği bu ayda ibadetlerimizi, zikrimizi ve dualarımızı mümkün olduğu kadar artırmaya gayret edeceğiz.

Sadakasız Bir Gün Geçirmeyeceğiz:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “En faziletli sadaka Ramazan ayında verilen sadakadır” (Beyhâki). Efendimizin (s.a.s.) bu müjdesi gereği bu ayda gücümüz ve imkânlarımız ölçüsünde infak etmeye, bir garibe iftar ettirmeye, bir yetimi sevindirmeye çalışacağız.

Öfkemize Hâkim Olacağız:

Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: “Oruç sabrın yarısıdır” (Tirmîzi), “Ramazan sabır ayıdır” (Ebû Dâvûd). Efendimizin (s.a.s.) bu uyarısı gereği bu ay boyunca sabrı kuşanacağız, öfkemize, gözlerimize, sözlerimize hâkim olmak için gayret edeceğiz.

ORUÇ COĞRAFYASI

Müslümanların yaşadığı geniş coğrafyanın hâl-i pürmelâline bakıp, “İslâm dünyası diye bir yer var mı gerçekten?” sorusunu soranlar bugün giderek çoğalıyor. Bunlardan bazıları samimi ve gidişata dair endişeli, bazıları ise manzaraya karşı müstehzi ve düşüncesiz. Uzun yıllardır bu coğrafyayı birçok açıdan ve farklı yönleriyle izlemeye çalışan ben ise, her yıl ramazan ayı başlarken cevabımı yeniden buluyorum: Evet, İslâm dünyası diye bir yer var; bu dünya, orucun tutulduğu ve heyecanının hissedildiği her yer. Hatta İslâm dünyasına bu açıdan “oruç coğrafyası” bile diyorum ben.

Oruç, ilginç bir şekilde, Müslümanlar arasında İslâm’ın en çok rağbet gören emri. Sadece Türkiye’de değil, İslâm dünyasının her yerinde ve Müslümanların yaşadığı her bölgede, oruca teveccüh diğer ibadetlere yönelişten daha fazla. Namazını düzenli kılmayan, zekât vb. malî yükümlülüklerden yan çizen, tesettüre riayet etmeyen, haccı erteleyen, İslâm’ın ekonomik alandaki yasaklarına karşı lâkayt davranan milyonlarca Müslümanın, ramazan orucunu sektirmeden tuttuğuna şahit olunuyor. Yüzyıllar ötesinden günümüze, bir geleneği de beraberinde getiriyor çünkü oruç. İnsana sınımsız aile bağlarını, çocukluğun masumiyetini, eskinin yerine hiçbir şey konulamayacak hatıralarını, yerle yeksân olmuş mekânları ve çoktan atına binip yükünü tutmuş güzel insanları hatırlatıyor. Oruç, sadece bir ibadet olarak yorumlanmıyor; aynı zamanda bir kültür ve aidiyete de dönüşüyor hafızalarda.

Ta Mağrib’den Uzakdoğu’ya, kuzeyiyle-güneyiyle Amerika’dan Avrupa’ya kadar, Müslümanların var olduğu bütün ülkelerde, oruç, eda edilmiş biçimiyle de neredeyse tek ortak paydayı oluşturuyor. Abdest, namaz, hac, zekât vb. birçok ibadet çok çeşitli içtihatlarla bazı yorum farklarına ve tatbikatta nüanslara konu olurken, oruç son derece basit ve eşitleyici. Ramazanın başlangıç ve bitişiyle ilgili görüş ayrılıklarını istisna edersek, orucu bütün Müslümanlar aynı biçimde ve sadelikte tutuyor.

Birbirinden çok farklı siyasî sistemlere ve yönetim usullerine sahip olan İslâm ülkelerini bir uçtan bir uca kuş bakışı seyretsek, hepsini aynı çatı altında toplayan şey de yine oruç. Refah ve huzur içinde yaşayanından iç savaşa sürüklenenine, düşman işgaliyle yüzleşeninden ekonomik krizlerle boğuşanına, Müslüman yüreklerin hepsinin bulunduğu, aradaki ayrışma ve ihtilâf noktalarının kaybolup gittiği, birbirine düşman ülkelerin bile aynı safta dizildiği bir ibadet oruç. Etnik, mezhebî, bölgesel, tarihî... hiçbir çatlağı bünyesine kabul etmeyen, herkesi karşısında esas duruşa geçiren bir ibadet.

“Oruç coğrafyası”nın ana damarlarını böylece ortaya koymaya çalışmışken, Sezai Karakoç’un oruç yazılarını topladığı Samanyolunda Ziyafet adlı enfes kitabından şu alıntıyı yapmazsam, yazım eksik kalır:

“Ve orucun da iftarı vardır. Oruç, mü’minin kalbinde iftar eder. Onun sofrasında, işte saydığımız, göğe mahsus yiyecekler bulunur.

Yalnız, insan orucu özlemez. Oruç da insanı özler. Ramazan ayı gelince, sila-i rahm edenler gibi, meleklerin bile önünde eğildiği insana koşar. Oruç, insana acıkır ve koşar gelir.

Oruç geldi, öyleyse oruca yiyecek taşımalı, su sunmalı, orucun lâmbasını yakmalı, örtüler atmalı üzerine, ki geldiğinden daha zengin gitsin. Verdiğinden daha çok alsın. Yanına gideceği eski oruçlara katacağı, söyleyeceği çok şeyler bulunsun. Çağımız Müslümanlarının portresini eski çağ mü’minlerinin portrelerinin yanına çizecek ya, bizim öyle bir portremizi çizsin ki, ileride gün olur ki o portreyi bize gösterirler, utanmayalım ondan o zaman.

Oruç geldi, ondan bize ölümsüz bir şeyler katılacak demektir. Giderken, bizden de ona ölümsüzleşecek birkaç şey katılmalı.”

Sezai Karakoç bu satırları 1967’de yazmış, yani tam 54 yıl önce. Her ramazan olduğu gibi yine oruç yazılarına göz atarken, ramazan ayının aslında içinde yaşadığımız hayatın hoyratlığı ve zamanın yıpratıcılığı karşısında ne kadar büyük bir kaçış imkânı olduğunu Karakoç’un satırlarıyla yeniden kavriyorum. Böylece “oruç coğrafyası”ndaki her bir Müslüman yürek için ramazanın yalnızca bir yükseliş ve arınma fırsatı değil, aynı zamanda bir misafir ağırlama ve eve çeki-düzen veriş mevsimi olduğunu da aklıma getiriyorum. Yılda bir kere gelen, kolay beğenen ama ev sahibinden de özen bekleyen, pek kıymetli bir misafir...

PEYGAMBER BEDDUASINA MUHATAP OLMAYALIM!

Yaşamın kıymetini bilmek için evvela onun nimet olduğuna inanmak gerekli. Sonra nimet vereni tanımak ve varsa hakkını tastamam eda etmeli. Aksi takdirde ne hayatın ne de içindekilerin bir anlamı ve kıymeti kalmaz. Dolayısıyla da hepsi beraber heba olur gider, önüne geçemezsin.

Değil mi ki her birimiz, çocukken hep büyümek, daha da büyümek isterdik. Sonra da çepeçevre bizi kuşatan yaşamın adımlarını, gerekliliklerini bir bir aşarak daha ileriye adım atmak ve sırasıyla tüm engelleri geride bırakıp özgürlüğü(!), başımıza buyrukluğu yakalama hevesi içinde olurduk hep.

Günün birinde dönüp arkamıza baktığımızda boşa gitmiş bir ömür göreceğimizi bilseydik bunu yapar mıydık?

Zamanın hızla geçmesini ve bir diğer adıma geçmek için çaba harcar mıydık?

Yoksa yirmili yaşlardan sonra bir türlü durduramadığımız hayatın, zamanın önüne geçip durdurmaya mı çalışırdık?

Hayır! Hayır! Böyle olacağımı bilseydik...

Asla! Asla izin vermezdik!

Öyleyse bizi bu karanlık, dipsiz girdaba doğru çeken ve başıboşluğun içinden uyanmamıza engel olan ne?

Ve hâlâ fırsatları yakalamamız için elimizde bir şeyler var mı diye bakırız...

Evet, hâlâ bizi bekleyen ve kaçmamış çok fırsatlar var önümüzde!

Asla ve kat'a unutmayalım ki bu satırları yazabilecek veya okuyup anlayabilecek bir şuur ve uyanıklıktaysak; en önemlisi daha yaşıyorsak, kıyamet kopmamışsa, kendi kıyametimiz ölümümüz için bize ölüm meleği hâlen gelmemişse daha imkânlar bitmemiş demektir!

Her Ramazan ayı geldiğinde naçizane ben ömrümden bir yıl daha geçtiğini fark ederim.

Bir yıl içinde çevremden ayrılıp ahirete göç edenlerden olmadığımı ve Rabbimin biraz daha fırsat verdiğini anlarım.

İnancım böyle!

Zira yaş olarak bizden çok küçük olanlar, yaşıt olduklarımız veya biraz bizden büyük olup da ama bir şekilde ölümle tanışanların olduğuna şahidiz.

Ben de onlardan biri olabilirdim ve bu sene ölenlerden birinin ben olamayacağımın garantisi de yoktur.

Öyleyse hayata biraz daha dikkatle bakmam gerekir.

Zira "son dönemeçte de bir şeyler kaçırsam, kendime çekidüzen vermeden hayatım noktalansa halim nice olur" diye düşünmeden edemem. Tüm bunlara rağmen hayat, bir şekilde beni tekrar kendi içine çekebiliyor.

Evet, geldi gelecek dediğimiz Ramazan'ın üçüncü günündeyiz bugün.

İşte hayatı nasıl nimet bilmemiz gerekiyorsa 'Ramazan Ayı'nı da öylece nimet bilmek durumundayız.

Dolayısıyla bu ayın feyiz ve ihsanından bihakkın yararlanarak çıkma arzu ve iştiağında olamazsak kendimize yazık etmiş oluruz.

Tabir yerindeyse böyle imkânları kaçırdığımızda Allah Resulünün (s.a.s.) bedduasıyla karşı karşıya gelmekten de kendimizi kurtaramayız.

"Ramazan girip çıktığı hâlde günahları affedilmeyenin burnu sürtülsün/yazıklar olsun! Ana babasına veya ikisinden birine yetişip de Cennete girmeyenin burnu sürtülsün/ yazıklar olsun! Yanında anıldığı zaman bana salavat getirmeyenin burnu sürtülsün/ yazıklar olsun!" [Tirmizi]

Öyle ya!

Ramazan, mağfiret ayı değil miydi?

Nitekim Selman-ı Farisi'den nakledilen uzunca bir hadiste Rahmet peygamberinin (s.a.s.): **"...Bu ayın başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluştur..."** sözü belleğimizde hep durmuyor mu? (İbn Hüzeyme, Beyhaki)

Yine hadiste şöyle buyruluyor, öyle değil mi? **"Ramazan ayı geldiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar bağlanır."** (Müslim)

Tüm bunlara rağmen bizler, neden Cehennemden uzaklaşmayı, Cennetin kapısına yakın olmayı Allah'ın mağfiretini talep ederek koşmayalım ki?

"Rabbimizin başına, genişliği göklerle yer arası kadar olan ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış bulunan cennete koşun." (3-Ali İmran 133)

Böyle bir çağrıya icabet etmeyene (Allah muhafaza) Peygamber bedduasının ulaşması nasıl hak olmasın!

Zira çeşitli AVM'lerin açılış günleri, kampanyaları, indirim fırsatları kaçmasın diye dört gözle beklenebiliyorsa...

Ya da altın, döviz veya hisse senetleri gibi bir yatırımda, bir miktar parası olanlarca borsanın açılışı veya bilmem FED'in ya da şu ve bu Merkez Bankası Başkanının konuşması, kazara kaçırılmamak için günlerce ve sabırla beklenebiliyorsa...

Ve de kâr mı, zarar mı edeceği de muammaysa. Ve buna rağmen titizlikle ilgi, alaka duyuluyorsa...

Amma velakin, diğer taraftan Allah'ın kesin sözüne binaen, Resulünün inancı, uygulaması ve tavsiyesi olan sözlerine rağmen önemli fırsatları kaçırabilene çok ama çok yazıklar olsun!

"...insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği aydır..." (2-Bakara 185) ve **"bin aydan daha hayırlıdır"** (97-Kadir 3)denilen "Ramazan" ve "Kadir Gecesi" gelmiş, geçmiş umurunda olmayanlar ne fırsat ve imkânlar kaçırdıklarını ve kendilerine ne kadar çok yazık etmiş olduklarını keşke bilselerdi!

"Rablerine karşı gelmekten sakınanlar da grup grup cennete sevk edilirler. Cennete vardıklarında oranın kapıları açılır ve cennet bekçileri onlara şöyle der: (Size selâm olsun! Tertemiz oldunuz. Haydi, ebedî kalmak üzere buraya girin.)" (39-Zümer 73) müjdesini, **"yazıklar olsun"** mukabelesine tercih edeceğimizi umarak hepimize Ramazan ayı hayırlar getirsin, inşaallah!

TEKNE ORUCU

Çocukların sokaklarda oynadığı zamanlarda, yani çocukluğumuzda Ramazanı da haliyle sokakta yaşardı minik yürekler. Daha doğrusu en çok iftar ve sonrasını. Benim yaşadığım mahallede kocaman bir dut ağacı vardı. Arkadaşlarımızla adı konmamış buluşma noktamızdı orası. Sokağa çıkan çocuk soluğu dut ağacının altında alır, mutlaka en az bir iki arkadaşı ile orada buluşurdu. İşte iftar saatini bekleme noktamız da, o dut ağacı idi. İftar saati yaklaşırken ise dut ağacının altında en az 10 çocuk olur, heyecanla akşam ezanı beklenirdi orada. Kimimiz gerçekten oruçlu, kimimiz de tekne oruçlu olurduk. Yemek yerken, kaçmasın diye ipe bağlanan oruçlardı tekne oruçları. Bağlandıkları yer de genellikle soba borusu ya da masanın ayağı idi.

Oruç tutmaya çalışan çocuklar diğer zamanlarda alışılan aksine Ramazan'da gündüz evden pek çıkmaz, uykuya oruç tutturmaya çalışırlardı. İftara doğru dut ağacının altına doluşmaya başlar, gözleri de çamlık tepesinde olurdu. Çamlık tepesi iftar topunun patlatıldığı yerdirdi. Topun dumanı neredeyse şehrin her yerinden görünürdü. Dumanın görüntüsünü, sesteni daha güvenilir bulurduk. Top patladığı anda 'patladı, patladı' sesleri ile tüm mahalleyi inletirdik.

ÇESİT ÇESİT YEMEKLER

Sofraları başında ezanla birlikte bizlerin sesini duyan büyükler oruçlarını açarlardı. Bizler de görevimizi bitirdikten sonra, vazifesini hakkıyla yerine getirmiş kişilerin iç huzuru ile o sofralara ilişirdik. Çoğunlukla da kalabalık olurdu masalar. Ya komşular ya da akrabalar ile paylaşılırdı iftar yemekleri... Hiç misafir yoksa da mutlaka komşuya evde pişenden bir tabak gider, size de çeşit çeşit yemekler gelirdi yine. Ramazan'ın bereketi denirdi. O bereketi gerçekten her yerde hissederdik. Sofradan davranışlara yansır, herkes iyilikte birbirleriyle yarıştırdı. Ramazan ruhu alışverişten, ev hatta iş yaşamına her yerde olurdu. İftardan sonra misafirler evlerine gönderilmez, erkekler teravihteyken kadınlar evlerinde çayları demler, çerezleri hazırlar; sahura kadar sürecekle sohbetler başlardı. Biz çocukların sahura kadar uyanık kalması arkadaşlar arasındaki en havalı övünme sebeplerimizdendi. Ancak çoğu zaman uyuyakalır ve elbette bunu yaşatlarımızdan gizlerdik. İftardan sonra hava güzelse dışarıda oynadığımız oyunlardan pestilimiz çıkmış halde eve gelirdik çünkü. O koltukta sızıp kaldığımız uykuların bile tadı bir başkaydı.

BAYRAMI HAK ETMEK

Sahur sofralarına kaldırılmamak çocukların en büyük huysuzluk sebepleri idi Ramazanlarda. Bütün aile sahurda bir arada olur, ertesi günün orucuna hazırlık yapılırdı. İşte bu bahsettiğim Ramazanlar sabrı, dayanışmayı, sevgiyi, paylaşmayı öğretti bizlere. Dualarımızda bile bencillik yapmamayı, kendimiz için istediğimizi başkaları için de arzu etmeyi; sofraların bile paylaşıldıkça güzelleştiğini; mahalledeki yaşlı teyzelerin günlük alışverişinden sorumlu olmayı; Sabrın güzelliğini ve mükafatını, Allah'a ve diğer insanlara karşı sorumluluklarımızı, şükretmeyi, nimete değer vermeyi hep Ramazanlarda yaşayarak öğrendik. Bu yüzden ekmek yere düştüğünde öpüp alınına koyan çocuklar olduk biz. Bayram sevincini de hak ederek yaşadık Ramazan'ı uğurlarken. Hak etmenin önemini görmek de büyük kazanımlarımızdan oldu elbette. Artık bu imkânlarla çocuklara Ramazan coşkusu yaşatmak çok mümkün görünmese de, başka yöntemler bulunabilir mutlaka. Kudüs sokaklarının Ramazan'a hazırlanırken ışıklarla donatıldığını sosyal medyada gördük. Keşke bizde de yaygın olsa... Evlerdeki telaş, mutluluk da çocuklarımıza yansiyacaktır. Her ne kadar bu sene kalabalık iftar sofralarından uzak kalacak da olsak, ona özel yemeklerle tüm ailenin bir arada olması, iftar sofrasında ezanın beklenmesi hele de oruç tuttuysa birçok büyük kazanımın yanında aile içi iletişimi de güçlendirecektir. Ramazan yaklaşırken evde oluşturulacak bir pano ya da çocukların kendilerinin süsleyebileceği Ramazan köşesi bile o ruhu yakalamalarına vesile olabilir. Oğlumun arkadaşının Ramazan ruhunu yaşamak için henüz 10 yaşındayken bizde kalmak istemesi küçük dokunuşların büyük önemini göstermekte. Çocuklarımıza da Ramazan ruhu ile dokunabilmek dileği ile Hoş geldin ya şehir-i Ramazan!

İSTİĞNA VE TUĞYANA KARŞI ORUÇ,

KADİM BİR MUALLİM

Hayatımızda ne kadar farklılaşırsak bütün farklılıklarımızdaki aynılığı hatırlatan bir olaydır

Ramazan. Birbirimizden ne kadar uzaklaşırsak uzaklaşalım, vakti geldiğinde bütün mesafeleri kapatarak yakınlaştıran bir cazibedir. Başladığımız noktadan itibaren ne kadar değişirsek gelip bizde değişmeyen ve değişmeyecek özü, ilkeyi, duruşu hatırlatan bir tezkire. Bizden öncekilere farz kılınmış, bize de farz kılınmış oruç.

Bizden ne kadar öncekilere? İlk insana da mı? İlk insandan son insana kadar farz kılınmış bir eylemin aynı zamanda insanlığımızın özüne dair konu olması da kaçınılmaz değil mi?

İnsan üzerine düşünmenin bir yolu oruç üzerine düşünmekten geçer. İçerdiği bütün anlam, mahiyet ve sonuçlarla birlikte.

Oruç, insanın insan olduğunu iliklerine kadar hissedebileceği en önemli eylemlerden biri. Bir beşer olarak her türlü arzusuna, şehvetine isteğine gem vurabilecek bir varlık olduğunu gördüğü, hatırladığı ve tecrübe ettiği bir eylem.

Modern dünya insanı hep haklarıyla birlikte ele alıyor, hep bu yanıyla öne çıkarıyor. Bütün haklar da insanın sadece istekleri, arzuları, talepleri olan boyutuyla ilgili. İnsan hakları elbette hor görülen, ezilen, zulmedilen insanlar durumunda hayati bir konu. Ancak İnsan sadece haklarından ibaret bir varlık değil. Sadece arzuları, istekleri ve talepleri olan bir varlık değil. İnsan sorumluluk sahibi bir varlıktır da. Esasen insan hakları konusunda yaşanan sorunların önemli bir kısmı başka insanların talepleri ve isteklerinin gem vurulmayan taşkınlığından kaynaklanıyor. İnsanların başka insanlara hükmetme isteği, başkalarının da ihtiyacını düşünmeksizin, sadece kendi isteklerine odaklanması, başka insanlar üzerine ve doğa üzerine iktidar arzusu insanı dünyada eşrefi mahlukat bir varlık olmaktan çıkarıp bütün varlıklara tasallut etmiş en önemli sorun haline getiriyor.

Bu önemli sorunla baş etmenin en önemli yolu insanın sorumluluk sahibi bir varlık olduğunu da hatırlamasından geçiyor. Hiçbir şekilde gem vurulmayan istekler, canı ne istiyorsa hemen şimdi yapma konusunda var olan imkanları sonuna kadar kullanma, var olmayan imkanları da sonuna kadar zorlamak. İnsanın haddi aşığı, tuğyana daldığı hal olarak tanımlanıyor Kur'an-ı Kerim'de. "İnsan haddi aşmış, azgınlığa düşmüştür, çünkü kendisini müstağni görmüştür" (Alak Suresi).

Tuğyan ve istiğna birbirini doğuran tavırlar. İnsan bu dünyada sahip olduklarını kendinden bildikçe, her şeyi veya çok şeyi bildiğini zannettikçe, bildiğinin veya sahip olduklarının kendisine yettiğini düşündükçe, aslında kendisine verilmiş olan veya gücünün yetebileceği bütün varlıklar üzerinde istediği gibi tasarrufta bulunabileceğini düşündükçe tuğyana dalıyor, haddini aşıyor.

Oysa hiç bir şey bize ait değildir. O'nun bize öğrettiğinden başka hiçbir şey biliyor değiliz. Bildiğimiz her şeyin zandan ibaret olduğunu her gün bize hatırlatan bir dizi şey oluyor, kulak kabartıp öğüdümüzü almak durumundayız. Oruç bize bu şekilde düşünmeyi tam bir davranış tarzı, hayat tarzı haline getirerek doğru düşünmeye yardımcı olan bir eylem.

Başta bedenimiz olmak üzere şu hayatta sahip olduğumuz hiçbir şeyin bize ait olmadığını ve onun üzerinde istediğimiz gibi tasarrufa sahip olmadığımızı fiilen öğretiyor. Bedenim benim ve ben istediğim gibi davranırım diyemem. Onu istediğim gibi kullanmanın başkalarının bedenine tecavüz eden bir yanı var. İşin aslı, bir nefesi bile kontrolümde değil bu bedenim. Oruç kendi bedenimiz üzerinde düşünmekten yola çıkarak başkalarına karşı sorumluluğumuzu öğreten etkili bir muallim. Bedenim bana ait olmadığı gibi, dünya benden ibaret değil, dünyada yalnız değilim ve ben başkalarına karşı da sorumluyum dersini en etkili biçimde ruha ve şuura kazıyan bir muallim.

Geçtiğimiz yıl her zamankinden biraz farklı bir yolla gelmişti oruç. Bu yıl aynı hali tekrarlıyoruz. Aslında bir süredir dünya neredeyse zorunlu olarak, Ramazan'dan bağımsız olarak oruç hali yaşıyor. Normal zamanlarda yapabildiği birçok şeyden kendini ya gönüllü olarak veya zaman zaman uygulanan sokağa çıkma kısıtlamaları dolayısıyla zorunlu olarak yapıyor bunu. Eve kapanmış olanlar, her ne kadar evde hayatı hiçbir şey olmamış gibi devam ettirseler de bu kapanmada orucu anımsatan, onun görevini bir nebze yerine getiren bir şeyler vardır.

Yaşamakta olduğumuz bu sosyal kapanma yüzünden Ramazan'ı yoğun bir sosyalleşmeyle tezahür eden büyük bir heyecanla karşılayamıyoruz bu yıl da. Ramazan'ın giderek kaçınılmaz alışkanlıkları haline gelmiş olan toplu iftarlar, teravihler, alışverişler ve toplanmaların atmosferinden uzağız.

Bu alışkanlıklardan uzaklaşmış olmanın yarattığı hüznü havayı soluyoruz. Oysa belki de oruçta Ramazan'ın arazi olan o alışkanlıklara da sıra gelmişti, onların da bizde orucun anlamından bizi uzaklaştıran boyutlar üzerinde düşünmemiz ve onun da orucunu tutmamız gerekiyordu.

Bu sayede belki Ramazan ayının aynı zamanda bir itikaf ve bilhassa Kur'an ayı olduğunu daha iyi idrak edebiliriz. Kur'an'ın hayatımızdaki yerini çok iyi idrak edip yaşayabileceğimiz bir ay olarak Ramazan mübarek olsun.